

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Як відомо, Інститут законодавства Верховної Ради України здобув авторитет і визнання як загальноукраїнський майданчик обговорення законодавчих ініціатив, що мають значний суспільний резонанс. Цього разу в центрі уваги постала така важлива проблема, як психічне здоров'я населення нашої держави. Саме тому до Інституту звернулася Асоціація психіатрів України, спільно з якою й було проведено науково-експертне обговорення питань формування державної політики захисту психічного здоров'я нації, міжнародного досвіду законодавчого забезпечення прав і свобод осіб, які страждають на психічні розлади, нормативно-правових підходів до модернізації системи психіатричної допомоги, перспектив розвитку національного законодавства про охорону психічного здоров'я.

У заході взяли участь народні депутати України, провідні вчені в галузі юриспруденції, психології, психіатрії, представники вищих навчальних закладів та наукових установ, органів виконавчої влади, правоохоронних органів, громадських організацій.

Відзначаючи складність і багатоплановість питань законодавчого забезпечення психічного здоров'я нації, директор Інституту законодавства Верховної Ради України академік НАН України **Олександр Копиленко** наголосив на важливості нагальної проблеми захисту прав осіб із психічними розладами, про яку слід говорити та шукати шляхи її вирішення. Підкресливши роль легендарної особистості президента Асоціації психіатрів України Семена Глузмана у правозахисному русі, який сам пройшов тернистий шлях дисидента, він висловив сподівання, що така подвижницька діяльність і слово громадськості у цій нелегкій справі сприятимуть успішному реформуванню системи охорони психічного здоров'я в Україні.

Вітаючи учасників круглого столу і висловивши подяку за спільну нагоду формувати й реалізовувати державну позицію, народний депутат України, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я **Ірина Сисоєнко** зауважила, що питання психічного здоров'я – це, без перебільшення, питання національної безпеки. Окресливши певні здобутки у сфері нормативно-правового забезпечення захисту осіб з психічними розладами, доповідачка анонсувала підготовку законопроекту щодо захисту прав пацієнтів із психічними розладами.

Здійснивши ретроспективний огляд проблем забезпечення психічного здоров'я нації, Президент Асоціації психіатрів України, правозахисник **Семен Глузман** висловив думку про те, що проведений захід вселяє надію на вироблення спільного бачення медиками та правниками створення цілісної, ефективної системи охорони психічного здоров'я, яка забезпечує покращення якості життя й дотримання прав і свобод людини.

Психічне здоров'я нації, за словами Президента Асоціації правників України доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України **Василя Костицького**, є проблемою об'єднання нації, що потребує державного

реагування. Охарактеризувавши складові здоров'я нації та провівши паралель із суспільною мораллю, доповідач акцентував увагу на соціально-економічних, ціннісно-орієнтаційних, соціально-деформаційних, політико-деформаційних передумовах формування сучасного стану психічного здоров'я суспільства та запропонував “використання державних ресурсів у комплексі з медичними і правовими складовими, урахування принципів захисту психічного здоров'я, задля ухвалення нового, більш демократичного закону”.

Суддя Конституційного Суду України **Микола Мельник** констатував: “Проблема осіб із психічними розладами – це проблема тих, хто вважає себе психічно здоровими. Щоб змінити ситуацію мають змінитися суспільство і держава”. Актуалізацію цієї проблеми засвідчує, зокрема, діяльність Конституційного Суду України (прийнято три Рішення щодо прав осіб, які страждають на психічні розлади). Попри це, вирішені судом питання не вичерпують законодавчі прогалини у сфері охорони психічного здоров'я.

На психологічні та психіатричні складові положень кримінального законодавства звернув увагу начальник кафедри кримінального права Національної Академії внутрішніх справ України, доктор юридичних наук, професор **Андрій Савченко**, який висловив низку пропозицій щодо удосконалення Кримінального кодексу України в частині уточнення форми вини, законодавчого визначення поняття помилки, казусу та змішаної форми вини.

Окремі практичні аспекти реформування системи охорони психічного здоров'я нації висвітлено у виступах адвоката **Лілії Секелик** (щодо прав недієздатних осіб); доктора медичних наук, професора, керівника Центру науки, організації контролю якості та безпеки медичної діяльності клінічної лікарні «Феофанія» Державного управління справами **Андрія Котузи** (щодо методик оцінювання якості результатів (психологічної) реабілітації); завідувача наукового організаційно-методичного відділу ДУ «Науково-дослідний інститут психіатрії МОЗ України» **Олексія Колодежного** (щодо медичних реєстрів у службі охорони психічного здоров'я); голови ГО “Комітет за досконалу психіатрію” **Олександра Козловського** (щодо проблем, якими опікуються родичі хворих); професора Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського **Олени Вінгловської** (щодо міжнародно-правових механізмів захисту осіб з психічними розладами); заступника завідувача відділу моніторингу законодавства Інституту законодавства Верховної Ради України **Людмили Левицької** (щодо перспектив нормативно-правового забезпечення реформи системи охорони психічного здоров'я).

Підсумовуючи засідання, модератор круглого столу **Семен Глузман** висловив пропозицію щодо створення на базі Інституту законодавства постійно діючого дискусійного майданчика з комплексного напрацювання й обговорення проблем психічного здоров'я нації за участю народних депутатів, провідних науковців і практиків в галузі медицини, психології, права.

Узагальнені пропозиції та рекомендації учасників круглого столу будуть надані відповідним парламентським комітетам та опубліковані у науково-практичному виданні.